

Tietoa ikääntyneiden oikeusongelmia kartoittavaan tutkimushankkeeseen osallistuvalla

Osallistut Helsingin yliopiston, Tampereen yliopiston, Itä-Suomen yliopiston ja Ihmisoikeuskeskuksen kanssa yhteistyönä järjestettävään tutkimushankkeeseen, jossa kartoitetaan yli 65-vuotiaiden kohtaamia oikeusongelmia Suomessa. Tässä selosteessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

Tutkimukseen osallistuminen ja henkilötietojen antaminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen. Tämän selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on.

Tietoa henkilötietojen käsittelystä tutkimuksessa

Tutkimuksessa käytetään aineistona henkilötietoja. Tämän selosteen tarkoitus on antaa tietoa käsiteltävistä henkilötiedoista sekä siitä, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään tutkimuksessa. Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia rekisteröidyillä on.

Tutkimuksen rekisterinpitäjät

Helsingin yliopisto
Osoite: PL 3 (Fabianinkatu 33), 00014 Helsingin yliopisto

Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa:
Nimi: Kaijus Ervasti, vastuullinen tutkija
Tiedekunta/osasto/yksikkö: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
Osoite: Unioninkatu 40
Puhelinnumero: 0294120851
Sähköpostiosoite: kaijus.ervasti@helsinki.fi

Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Helsingin yliopiston tietosuojavastaava on Lotta Ylä-Sulkava. Häneen saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuoja@helsinki.fi.

Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimus selvittää oikeuden saatavuutta yli 65-vuotiaiden suomalaisten keskuudessa. Tavoitteena on tutkia ikääntyvän väestön kohtaamia oikeudellisia ongelmia ja heidän keinojaan ratkaista niitä. Ongelmat voivat liittyä esimerkiksi asumiseen, tavaroiden ja palveluiden hankintaan, kaltoinkohteluun sekä erilaisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Esteitä avunsaantiin ongelmassa ovat muun muassa taloudelliset ja menettelylliset esteet. Ikääntyvät saattavat kohdata voimakkaammin myös erilaisia teknologiaan ja informaatioon liittyviä esteitä tiedonsaantiin ja tätä kautta ongelmien selvittämiseen. Tällaisissa tilanteissa henkilö ei saavuta tosiasiallisia oikeuksiaan. Tutkimuksessa lähestytään aluksi kohderyhmää eri mediakanavien ja järjestöjen kautta ja pyydetään ihmisiä toimittamaan kertomuksia kokemistaan ongelmista. Tutkimuksen toisessa vaiheessa valikoidut vastaajat pyydetään haastatteluun.

Tutkimuksen suorittajat

Tutkimuksessa kerättäviä tietoja käsitellään Helsingin yliopiston, Itä-Suomen yliopiston, Tampereen yliopiston ja Ihmisoikeuskeskuksen yhteisessä tutkimushankkeessa.

Mitä tietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkimuksessa kerätään kertomuksia ikääntyvien oikeudellisista ongelmista puhelimitse, kirjeitse ja sähköpostitse. Osallistujat saavat kertoa vapaasti kohtaamistaan oikeusongelmista, jotka voivat liittyä esimerkiksi terveyspalveluihin tai asumiseen. Tutkimushankkeen toisessa vaiheessa osaa osallistuneista haastatellaan heidän kohtaamistaan oikeusongelmista. Osallistujilta ei kerätä henkilötunnuksia tai sosiodemografisia taustatietoja. Tutkimusaineistoa ei yhdistetä rekisteritietoihin.

Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Henkilötietoja kerätään suoraan tutkimukseen osallistuvilta. Ihmisiä on lähestytty median ja järjestöjen kautta. Tutkimukseen osallistuvat toimittavat kertomuksia oikeusongelmistaan sähköpostilla, puhelimitse ja kirjeitse. Fyysinen aineisto säilytetään lukitussa tilassa Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutissa. Tietoihin pääsy on rajattu instituutin toimitiloihin. Tiloihin kulku on rajattu vain instituutin henkilökuntaan, ja tilat on suojattu kulunvalvonnalla ja rikosilmoitinjärjestelmällä. Elektroninen aineisto tallennetaan Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin omalle verkkolevylle kansioon, johon on pääsy vain tutkimuksen teossa mukana oleva henkilökunta. Kansioon pääsy on suojattu henkilökohtaisella käyttäjätunnuksella ja salasanalla. Aineistoon myönnetään lupa vain tutkimustoimintaan osallistuville.

Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä (eli arkaluonteisia henkilötietoja):

- Rotu tai etninen alkuperä
- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot
- Biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveys
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Arkaluontoisten tietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 j kohtaan (käsittely on tarpeen tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia varten) sekä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohtaan (tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten tehtävään tietojen käsittelyyn).

- Tutkimuksessa käsitellään rikostuomiota tai rikkomuksia koskevia tietoja.

Rikostuomioita tai rikkomuksia koskevien tietojen käsittely perustuu tietosuojalain 7 §:n 1 momentin 2 kohtaan (tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa käsitellä, jos niitä käsitellään tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten).

Henkilötietojen käsittelyn kesto

Tutkimukseen osallistuneilta kerätyt tiedot hävitetään, kun aineistoa ei enää tarvita tutkimuksen tekemiseen tai tutkimustulosten oikeellisuuden tarkistamiseen. ennaltaehkäisyhankkeisiin osallistuneista kerätyt tiedot sekä Tilastokeskuksen tietojärjestelmiin tallennetun tutkimusaineiston hävitetään, kun aineistoa ei enää tarvita tutkimuksen tekemiseen tai tutkimustulosten oikeellisuuden tarkistamiseen. Helsingin yliopiston, Itä-Suomen yliopiston, Tampereen yliopiston ja Ihmisoikeuskeskuksen tallentamat tiedot hävitetään kuitenkin viimeistään vuoden 2026 loppuun mennessä.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

- rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattaminen
- yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö:
 - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)
 - tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi (tietosuojalain 4 §:n 4 kohta)

- tutkittavan suostumus
 rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen
 mikä oikeutettu etu on kyseessä:

Jos henkilötietojen käsittely perustuu tutkittavan suostumukseen, tutkittavalla on koska tahansa oikeus peruuttaa suostumuksensa. Suostumuksen peruminen ei vaikuta ennen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.

Tietojen vastaanottajat

Tunnistettavia henkilötietoja sisältävää tutkimusaineistoa käsittelevät hankkeessa mukana olevat tahot: Helsingin yliopistolla Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Itä-Suomen yliopiston Hyvinvointioikeuden instituutti, Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteellinen tiedekunta sekä Ihmisoikeuskeskus. Tietoja käsittelee myös litteroinnista vastaava yritys Spoken. Yrityksen kanssa solmitaan henkilötietoja suojaava tietosuojasopimus. Analyysivaiheessa suorat tunnistelliset tiedot poistetaan aineistosta. Henkilötietoja sisältävää aineistoa eivät käsittele yllä mainittuja lukuun ottamatta muut tahot.

Tietojen siirto tai luovuttaminen EU:n ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä tai luovuteta Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

Automatisoitu päätöksenteko

Automaattisia päätöksiä ei tehdä.

Henkilötietojen suojaus

Henkilötietoja käsitellään ja säilytetään niin, että ainoastaan niitä tutkimusta varten tarvitsevat henkilöt pääsevät tarkastelemaan tietoja.

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavilla tavoilla:

- käyttäjätunnus salasana käytön rekisteröinti kulunvalvonta
 muu, mikä:

Miten manuaalista aineistoa suojataan:

Manuaalinen aineisto säilytetään lukitussa tilassa rekisterinpitäjän toimitiloissa

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Rekisterinpitäjä kerää henkilötiedot ilman suoria tunnistetietoja
 Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa
 Aineisto analysoidaan suorien tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

- Tutkimusaineisto hävitetään
 Tutkimusaineisto arkistoidaan:
 ilman tunnistetietoja tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan ja miten pitkäksi aikaa: Aineistoa ei arkistoida.

Mitä oikeuksia rekisteröidyllä on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu henkilö.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- saada pääsy tietoihin
- oikaista tietoja
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi
- rajoittaa tietojen käsittelyä
- siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen vaikuttaa esimerkiksi se, millä perusteella henkilötietoja käsitellään.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista eri tilanteissa löytyy tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Oikeuksien soveltuminen

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta, ellei rekisteröidy anna tunnistamisen mahdollistavia lisätietoja (tietosuoja-asetuksen 11 artikla).

Oikeuksista poikkeaminen

Tietosuoja-asetus ja Suomen tietosuojalaki mahdollistavat tietyistä rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista.

Tarvetta poiketa rekisteröidyn oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi